

Kdor je zgradil, ta naj bi tudi posedoval, ker le to bi bilo svobodno podjetništvo.

Jugoslavija v velikih akcijah za uporabo prirodnih bogastev

Rudarstvo nudi velike možnosti. — Razmah lesne industrije. — Ali bo Avstrija premenila tok reke Drave? — Gradnja novih hidrocentral.

(Konec)

4. Ustanovljena bo stalna mešana jugoslovansko-avstrijska paritetna komisija za reševanje vseh vprašanj, ki se nanašajo na izvajanje odredb v točkah 1, 2, in 3. Vsaka stran bo delegirala v to komisijo po enega člana. Kadar mešana komisija ne bi mogla izdati soglasnega sklepa glede katerega vprašanja v dveh mesecih, bosta obe stranki sporazumno določili tretjega člana.

Spomenica glede hidrocentral Zvabek in Labot.

Ker napravljate hidrocentrali Zvabek in Labot veliko škodo na bregovih in je treba napraviti obsežne zaščitne ukrepe za zavarovanje važnih komunikacij v dravski dolini, opozarja jugoslovanska vlada konferenco ministrskih namestnikov za zunanje zadeve v Londonu na vprašanje obeh central na Dravi in na nujnost da se s pogodbo o Avstriji tudi uredi ta zadeva:

Stanje, ki je nastalo zaradi protipravne zgraditve hidrocentrali Zvabek in Labot v vojnem času, ko je Avstrija kot najtesnejša zaveznica Hitlerjeve Nemčije izkoriščala ti centrali, zgrajeni z nemškim kapitalom. Jugoslavija pa, ki je dala vse svoje moči za zmago nad Hitlerjevo Nemčijo, vsak dan trpi veliko škodo ravno zaradi teh central — pomeni zares nesmisel in žalitev pravice, ki bi jo morala Avstrija po tej pogodbi preprečiti. Če ne bo tega, bo pomenilo, da se Avstrija okoristi z nacistično kršitvijo mednarodnega prava in obdrži po zmagi zaveznikov koristi, ki izvirajo iz surovega teptanja mednarodno pravnih obveznosti, nasilno izvede-

nih v vojnem času. Da zaščiti svoje gospodarske interese v jugoslovanskem delu reke Drave in da se popravi krivično stanje, ki je nastalo s protizakonito graditvijo hidrocentrali Zvabek in Labot, zahteva jugoslovanska vlada, da se v pogodbi o Avstriji, če bi s pravkom meje med Avstrijo in Jugoslavijo ti centrali ne bili priključeni Jugoslaviji, določijo najzgodnji hidrocentrali Zvabek in Labot z napravami in pripadajočim zemljiščem kot eksteritorialno področje Jugoslavije brez vsake odškodnine v last.

S tem bi dejansko samo odpravili kršitev mednarodnih obveznosti, ki jo je Avstrija nadaljevala tudi po vojni, in zagotovili Jugoslaviji neovirano nadaljevanje izkoriščanja vodne energije, do katerega ima pravico po mednarodnih pogodbah, preprečili nadaljnje prizadajanje škode jugoslovanskemu gospodarstvu ter dali vsaj delno odškodnino za velikansko škodo, ki jo je zaradi tega razloga že pretrpelo.

Jugoslovanska vlada je s svoje strani pripravljena, da se z Avstrijo sporazume glede skupne g a izkoriščanja električne energije teh hidrocentral.

Prvi plavž metalurškega kombinata v Sisku

Ko so v jeseniški železarni pred vojno gradili plavž, je 14 najboljših nemških tovarnih sodelovalo pri tistem delu. Danes pa postavljajo Jugoslavlani plavže z vsemi potrebnimi napravami v domačih podjetjih na podlagi lastnih konstrukcij, naprave pa montirajo domači monterji.

V Capragu pri Sisku gradijo velik metalurški kombinat. Tam kjer se je še lani razprostiral gozd, se danes že visoko dvigajo naprave prvega plavža in predstavljajo prvi del plavžarskega oddelka v tem kombinatu. Med tem ko so v kapitalističnih državah plavži po večini ločeni od železarn, livarn in strojnih tovarn, bo v metalurškem kombinatu v Sisku združeno na enem mestu pridobivanje surovega železa, njegova predelava v jeklo in predelava železa in jekla v razne izdelke. Kombinatu bodo priključeni tudi obrati ki bodo izkoriščali in predelavali odpadke. Pri gradnji plavža sodelujejo ekipe monterjev iz ladjedelnice "Tretji maj" na Reki in tovarne "Djuro Djaković" v Slavovskem Brodu, kakor tudi monterji iz same železarne v Sisku, ki bodo kmalu dovršili montažna dela pri prvem plavžu. Pri tem delu so sodelovali tudi delavci podjetij "Ivo Lola Ri-

PRISELJEVANJE V "OBLJUBLJENO" DEŽELO USA BO KMALU USAHNILO

Iz raznih naselbin nam poročajo, da so dobili iz taborišč iz Avstrije, iz Italije itd. precej beguncev slovenske narodnosti, a četudi jih je tu pa tam prišlo kak ducaat, v par krajih morda tudi sto in več, vendar je to malenkost v primeri s priseljevanjem, kakor smo ga poznali v letih pred prvo svetovno vojno.

Sedaj pridejo sem najlaglje ubežniki iz držav "železnega zatorja", in pa razni politiki, ki so pobegnili iz istih dežel. Državam so večinoma v breme, ali pa svojem, ker tam so bili navajeni udobno živeti in delo jim ne diši, njihove politične službe v njihovih rojstnih deželah pa imajo sedaj drugi.

Priseljevanja bi bilo sem še veliko manj kot ga je, ako ne bi bil kongres pod silnimi pritiski odobril izjemni zakon za sprejem določenega števila takozvanih razseljencev.

To so namreč ljudje brez domovine — večinoma taki, ki se iz enega ali drugega vzroka v svoje rojstne kraje nikakor nečejo vrniti.

Teh dobimo sedaj sem največ in tudi Slovenci, kolikor jih je lani prišlo sem, so skoro vsi do enega begunci, dasi tu o sebi ne čujejo radi te označbe. V cleveandski "A. D." nekdo izmed njihovih svetuje, naj se jih rajše imenuje "novi Amerikanci".

Koliko ljudi pride sem nepostavno, tega vlada statistika seveda ne ve, toda kot smo že omenili, dva kongresnika, ki sta stvar proučevala v New Yorku, pravi, da je tam najmanj dvesto tisoč nepostavnih došlecev.

O drugih, ki so prišli sem postavno, pa ima Common Council iz vladnih, naseljenjskih virov sledeče podatke:

Naseljenjska in naturalizacijska služba Zed. držav poroča, da je bilo pripuščeni v deželo 188.317 naseljenecv tekom poslovnega leta, ki se je pričelo s 1. julijem 1948 in končalo s 30. junijem, 1949. (Te številke ne vključujejo inozemcev, ki so prišli semkaj na obisk, študije, ali pa kot državni uradniki te ali one dežele). Število lani pripuščeni-

naseljenecv je za 17,747 večje nego ono od prejšnjega poslovnega leta — to je več kot eno desetino. To je drugič od leta 1930, da je število naseljenecv preseglo 150,000 v enem samem letu. Štirikrat v tej dobi pa je bilo pripuščeni več nego 100,000 naseljenecv.

Naseljenci so klasificirani kot imigranti ali pa izven-kvotni imigranti. V okviru naših naseljenjskih postavj sme priti v deželo samo določeno število naseljenecv iz katerekoli evropske države ozir. dežele. Isto velja za nekatere azijske in afriške dežele. Število, določeno za katerekoli deželo je zanjo "kvota" naseljenecv, ki jih je Amerika pripravljena sprejeti. Naseljenci, ki pridejo v Ameriko pod to "kvoto" so znani kot kvotni naseljenci. Izvenkvotni naseljenci vključujejo žene, neoženjene otroke (mladoletne) ali pa može ameriških državljanov, to pa samo ako se je ameriški državljan (ka) poročil pred 1. 1948. Zakonito pripuščeni drugorodni živeči v Ameriki, se tudi smejo povrniti v Zed. države ako obiščejo svoje rojstne kraje ali kako drugo deželo preko morja. V izvenkvotni pripustitev spadajo tudi inozemci iz dežel za zapadne hemisfere, njihovi otroci pod 18 let starosti in njihove žene; duhovni, profesorji in nekateri drugi posamezniki, ki so pripustljivi v okviru tega zakona.

V 1. 1949. je bilo pripuščeni 113,046 kvotnih priseljenecv v primeri z 92,526 v 1. 1948. Izvenkvotnih priseljenecv je prišlo v teku iste dobe 75,271, dočim jih je prišlo 1. 1948 nad 78 tisoč. Ker je bilo pripuščeni samo 113,046 kvotnih priseljenecv v 1. 1949. je ostala četrtina celotne kvote neizrabljena — celotna kvota znaša namreč 153,929.

Število kvotnih priseljenecv se je povišalo, ker so prihajali ozir. se prihajajo sem razseljene osebe iz Evrope, ki so pripuščene po tozadevnem zakonu, sprejetem 1. 1948. Tekom zadnjih štirih mesecev minulega poslovnega leta, je bilo pripuščeno govartajoče potrebam današnje moderne zdravstvene in kirurške oskrbe. Mesta in kraji hoteli izposlovati pomoč iz tega zveznega sklada za gradnjo bolnic in klinik, so se morali obvezovati, da sami prispevajo dva dolara za vsakega nakazanega iz zveznega sklada — torej ako je neko mesto dobilo petdeset tisoč dol. pomoči od zvezne vlade, je moralo samo k temu prispevati stotisoč. Sedanji dodatek k prvotnemu zakonu predvideva olajšave v tem pogledu in nakazuje \$150 milijonov letno namesto prvotnih \$75 milijonov.

VEČ SREDSTEV ZA GRADNJO BOLNIC

Zed. države so upravičeno lahko ponosne na svoje bolnice, ki so med najboljšimi na svetu. V celoti naše bolnice krijejo veliko število našega prebivalstva. V 1. 1946 n. pr. so naše bolnice imele vsega skupaj 15 milijonov bolnikov zabeleženih v svojih knjižah. Navzile temu pa zdaj ni treba nikomur, ki je zadnje čase skušal dobiti prostor v bolnici, govoriti o teh številkah, ker nam že statistike same kažejo, da nam je treba dodatnih bolnic. Mnogo bolnikov danes sploh ne more dobiti prostora v bolnicah, ker ga enostavno ni dovolj za vse potrebe. Kongres se je tega zavedal in je odobril predlog da se sklad za graditev bolnic podvoji.

Prvotni zakon za gradnjo bolnic je bil sprejet v 1. 1946 in je določal \$75 milijonov letno za dobo pet let. S temi sredstvi se je gradilo bolnice in klinike odbar". "Prvomajske tovarne, orodnih strojev", Industrije motorjev in železarn Vares, Zenica, Jesenice, Guštanj in Store. Vse naprave za plavž so izdelali in sedaj montirajo domači delavci. Doma niso izdelali le plavže, ampak tudi vse transportne naprave, peči za segrevanje zraka, ki se vpihava v plavž in vse ostale naprave.

Zakon določa tudi tri milijone za načrtne in pregledne potrebe. Pregled je dosedaj pokazal, da potrebujemo 900,000 novih bolniških postelj — sedaj jih imajo več kot milijon, nevštevši postelje v veteranskih in vojaških bolnicah. (Potreba povečanja bolnic se navaja v številu postelj radi tega, ker se bolnice razlikujejo med seboj po velikosti.)

Pregled po državah je pokazal, da široki predeli dežele (40% kakih 3,000 krajev) sploh nima bolnic, ki bi odgovarjale modernemu standardu. V drugih predelih pa prostor v bolnicah ne odgovarja potrebam prebivalstva, ali pa obstaja pomanjkljivost v zdravniški poslugi potrebni za določene slučaje bolezni.

Dosedaj je bilo po zakonu iz 1. 1946 zgrajenih 50 bolnic in 400 jih je v gradnji. Odobrenih je tisoč načrtnih projektov za bolnice, klinike in druge zdravstvene potrebe. Novi dodatek k omenjenemu zakonu bo omogočil samo desetino od potrebnih 900,000 postelj, vkljub temu je bil pozdravljen kot korak v pravo smer.

(Common Council)

nih v Zedinjene države vsega skupaj 34,000 razseljenih oseb. Tu je potrebno pripomniti, da priseljenci te kategorije lahko dobe vizo tudi ako je kvota dežele, kateri pripadajo ali so pripadali za določeno leto že izčrpana — dovoljeno je namreč izdajati razseljenecv vize na račun bodoče kvote te ali one dežele in sicer do 50% prizadete kvote. Naj navedemo nekaj primer kako omenjeni zakon pripuščanja razseljenih oseb deluje.

Cehoslovaška ima letno kvoto 2,874 — na račun te njene letne kvote pa je bilo pripuščeni v poslovnem 1. 1949 3,286 oseb. Torej na odvisno število je tu računano na kvoto prihodnjega leta za Cehoslovaško. Jugoslavija ima letno kvoto 845, a pripuščeni je bilo na njen račun 1,036 oseb. Tako je bilo tudi v pogledu dežel kot so Ogrska, Latvija, Litva, Poljska, Rumunija, Estonija in Sovjetska zveza.

Priseljevanje iz dežel, ki jih zakon za razseljene osebe ne prizadeva, se je nekoliko zvišalo, a že kaže tendenco padanja. Tudi priseljevanje žen in otrok ameriških državljanov se je znatno znižalo in to posebno iz Italije — od tam je prišlo n. pr. 1. 1948 9,735 žensk in mladoletnih otrok k svojim možem in očetom v Ameriko — lani pa komaj dobro polovico tega števila. Precej pa se je povišalo število priseljenih oseb iz Nemčije — lani je prišlo v to deželo 10,901 priseljenecv izven kvote in to so povečini ženske in otroci. Naši vojaki, ki vrše okupacijsko službo v Nemčiji poročajo mnogo nemških deklet kar je en vzrok podviga nemške kvote. Značilno je, da je prišlo iz Nemčije 1. 1945 samo 3,989 priseljenih oseb.

Listnica uredništva

Ta stran je urejena nekoliko drugače kot običajno. Vzrok je, da je vzel uredniku tri ure časa za pot, ki normalno traja na vožnji s polno hitrostjo tri četrt ure. V ponedeljek 13. februarja smo namreč imeli v Chicagu snežno nevihto, dež, led po pločnikih in na severni strani mesta in tako se pripeti, da ne dobiš niti taksi-ja za drag denar. Grdivo za to stran je bilo vsled tega prineseno v tiskarno prepozno in bo radi tega preurejeno šele za v prihodnjo številko.

Zniževanje dolgov

Anglija se je v dveh vojnah silno zadolžila in ob enem potrosila skoro svojo likvidno imovino. Lani je vprašala svoje domonjine, da bi upoštevali njen težavni položaj ter ji dolg brisali, ali saj znizali.

Nekateri so to storili, npr. Avstralija. Tudi Indija je popustila, Egipt, Južnoafriška unija itd. Potem pa je zahtevala enake koncesije tudi Francija — češ, da je tudi ona trpela v vojni in imela velikanske ekonomske izgube. Oglasila se je Nova Zelandija s tem, da je Franciji znizala njen dolg za polovico. A storila bi boljše, ako bi vsega izbrisala, ker Francija ne bo zmorna poravnati nobenega svojega medvojnega dolga.

Uničevanje živil

Zvezna vlada je v pomoč farmerjem kupila ves odvisni pridelek krompirja — okrog 50 milijonov bušljev vsega skupaj. Sedaj ne ve kam z njim. Ali naj ga farmerjem vrne za gnoj, ali ga naj proda spekulantom za izvoz — seveda z veliko izgubo — ali pa naj segnije v skladiščih.

Vlada je vložila mnogo milijonov dolarjev tudi za nakup bombaža, žita in raznih drugih stvari, v namenu, da se vzdržuje cene tem vrstam blaga na določeni stopnji. Mnogi ekonomski smatrajo, da je te vrste gospodarstvo nezdravo in da nas konec koncev lahko privede v katastrofo.

Ker ste naprednjak, koliko storite za napredek?

Socialisti, ki so socialisti zaradi služb, so redki, kakor bele vrane.

Napori za uvedbo enakopravnosti v ameriškem višjem šolstvu

Navadnj delavci se ne zanimajo posebno, kakšne diskriminacije se vrše v ameriškem višjem šolstvu, razen onih, katerih sinovi in hčere se trudijo priti do visoke izobrazbe in s tem do poklicev, za katere so se odločili.

Posebno pred leti so iz višjih šol zelo odpravili Zide, ali pa jim sploh odrekli vstop. V mnogih visokih učnih zavodih so bili tudi katoličani nezajeljeni in jih sprejemali le majhen odstotek.

Najbolj brezpravni v tem oziru pa so bili črnci in so v veliki meri tudi sedaj. Dalje se je zaviralo vstop v kolegije in v univerze dijakom italijanskega in grškega pokolenja, pa tudi mnogim drugim, ki so potomci naseljenecv "inferiornih" narodov.

Najbolj so si iz teh zagat pomagali Zidje in pa katoličani, vsak na svoj način. Prvi, ker so si v marsikaterem zavodu priborili pravico neoviranega vstopa, drugi na isti način in pa še posebno z ustanovljanjem svojih šol od osnovne šole pa do vseučilišča.

Energičnost Židov je tolikšna, da je prenesla ponižanja in vse sorte diskriminacije proti njim — in posledica je, da je danes v raznih profesijah — posebno v advokaturi, zdravstvu itd. odstotek Židov večji kot pa je ljudi enakih poklicev katerega koli drugega pokolenja.

Vendar pa so vrata mnogim v visoke učne zavode še vedno zaprta, ali pa odprta le malemu številu dijakov iz "nazaželjenih" skupin.

Informativna agencija Common Council ima o tem sledeči poučen članek:

V novembru leta 1949 se je sestala skupina 100 predsednikov, dekanov, registrarjev in šolskih vodij, da se porazgovorijo o diskriminaciji v pripuščanju dijakov v naše kolegije in institucije za višjo izobrazbo sploh. Ta sestanek utegne imeti dalekosežen pomen na bodočo prakso sprejemanja študentov v kolegije. Konferenca, prva te vrste, je bila sklicana v Chicagu pod pokroviteljstvom Ameriškega vzgojnega sveta, Anti-defamacijske lige in židovske organizacije B'nai B'rith. Delegati so predstavljali vzgojne institucije mnogih držav in Distrikta Columbia.

Sicer imamo nekatere od naših najboljših kolegijev in uniiverz, ki se ravnaajo po pravilu ameriške tradicije enakopravnosti in prilik do izobrazbe brez ozira na rasno, narodnostno ali versko pripadnost ter politično prepričanje, ali po drugi strani pa imamo tudi vzgojne ustanove, ki samo govore o enakopravnosti, delajo pa drugače. Mnogi kolegiji odklanjajo sprejemanje Italijanov, črncev in v nekaterih slučajih tudi katolikov. Židov sprejmejo le majhno število, in ako dovole vstop kaki drugi postavljani skupini, tedaj sprejmejo le peščico dijakov iz ene ali druge take skupine. V sedemnajstih državah in v Distriktu Columbia, kjer je zakonito prepovedan črncem vstop v vzgojne ustanove belcev, razen na podlagi ločenja z belimi, ne smejo beli dijaki deliti istih razredov z drugopoltniki, niti ne smejo biti skupaj v istih laboratorijih in knjižnicah. In četudi zakon določa "ločene ali enokopravne priprave, so učne ustanove za črnce napram belopoltnim inferiorne, ker nimajo enako dobrih fakultet, niti priprav za učenje. V severnem delu dežele se le majhno število črncev priglasi za vstop v privatne višje učne ustanove, ker je šolnina na teh zanje previsoka in se tudi zavedajo, da je temopoltnik na takih ustanovah izpostavljen socialni diskriminaciji.

Ravno nasproten sistemu ločenja belo in temopoltnikov, je sistem "kvot" v pripuščanju dijakov v višje vzgojne ustanove. Prvi način je odprto priznan, dočim drugi ni javno skoro nikoli objasnjen in priznan. Po tem kvotnem sistemu skušajo

nekateri kolegiji izključiti posebno veliko število črnskih, italijanskih ali pa židovskih dijakov. Po tem sistemu pripustijo samo določeno število manj zaželjenih dijakov. Od 206 newyorških kolegijev in univerz, jih je 25 priznalo, da imajo omejitve z ozirom na raso ali versko pripadnost prosilca. Pregled, završen pred nekaj leti, je pokazal, da kolegiji v državi New York so na skušnjah imeli 72% nezidovskih prosilcev, ki so bili med prvimi v svojih razredih — židovskih prosilcev z istimi prednostmi in akademski naobrazbi je pa bilo sprejetih samo 51%. Odprto zapostavljanje se je pokazalo v državi Connecticut na podlagi plemenske ali narodnostne razlike. Privatni kolegiji nestranskega značaja so sprejeli 30% prosilcev italijanskega izvora, 4% židovskega, 71% protestantovskega ozadja in 75% neitalijansko-katoliškega.

Splošne statistike kažejo, da so židje še bolj zapostavljeni nego katoliki — medtem ko je sprejetih samo 56 odst. židovskih prosilcev, sprejemajo kolegiji in druge učne ustanove 67 odst. katolikov, protestantov pa do 77 od sto.

V državi New York se je skušalo lansko leto zajeziti diskriminacijo z zakonom. Tozadevni zakon določa, "da morajo biti sposobni študentje sprejeti v višje učne ustanove brez ozira na njihovo plemensko, narodnostno ali versko ozadje, ker je to ideal ameriške demokracije." Seveda zakon priznava pravico raznih veroizpovedanj do njih lastnih šol. V smislu Predsedniške komisije za višjo vzgojo, zakrivi zapostavljanje vsakega ustanova, ki ima na svojih obrazcih za prošnje vprašanja o prosiščem veroizpovedanju, n a r o d n o s t i staršev itd.

To so nekateri od problemov, ki so bili predmet razmotrivanja na konferenci v Chicagu, katero je vodil podpredsednik Univerze Illinois, Andrew C. Ivy. Prišli so do zaključka, da ima vsako predelje Zed. držav svoje posebne probleme v pogledu višje vzgoje. Na jugozapadu in na zapadni obali imajo mnogo mladih ljudi latinsko-ameriškega izvora in orientalskega porekla. Zakon, sličen onemu sprejetemu v državi New York, bi tam dol povzročil resne kontroverze. Nekateri delegati so bili menja, da je pevarno nastopati v tej zadevi z zakoni, drugi pa so bili uverjeni, da je zakon del procesa vzgoje. Vsi pa so bili mnenja, da kvotni sistem ne more biti na noben način opravičen ako gledamo nanj iz vidika naših demokratičnih principov. Izjavili so, "da je nemogoče doseči polnopravno enakopravnost v vzgojnih prilikah dokler obstaja na naših učnih ustanovah sistem kvot in ločenja belopoltnih in temopoltnih ter drugorodnih in drugovrskih prosilcev."

Delegatje so sprejeli program treh točk, ki zna, četudi je samo začetek, zaznamovati v a ž n o spremembo v smernicah naših univerz in kolegijev, ki se še naslanjajo na sistem zapostavljanja pri sprejemanju dijakov. Program predvideva (1) razvoj lastnega programa kolegijev samih za odpravo diskriminacije, vključivši javno in jasno izjavo z ozirom na proceduro vpisovanja dijakov; (2) vlada naj bi nudila gmočno pomoč za izboljšanje učnih priprav in naprav na polju višje izobrazbe; (3) podvzetje proučevanja obstoječih zakonov in svrho dognanja v koliko bi bilo mogoče podobne zakone uvesti tudi v drugih državah Unije. V programu je naglašeno, da naj bi bile deležne vladne podpore samo one učne ustanove, ki ne izvajajo zapostavljanja pri sprejemanju dijakov.

Ker predsodki niso zidani na razumu, jih je z logiko nemogoče uničiti. — Tyron Edwards.

SLAVIJA

ŠT. 1 SNPJ

CHICAGO, ILL.

vabi na zabavo to soboto 18. februarja.

Vršila se bo v jednotini dvorani. Vstopnina samo 50c.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdava Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKIH SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka
popoldne za preobčutev v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

Čudna kampanja "čudnih" dveh strank, a ljudje se jima še vedno puste blufati

Letos poteče mandat vsem članom poslanske zbornice in pa polovici senatorjev. Kampanja je v diru. Republikanska stranka je imela nedavno svoj prvi uradni kampanjski shod. Vršil se je v Washingtonu. Naglasi so skupaj 12,000 ljudi, ki so plačali po dolarju vstopnine in v zameno dobili sandvič.

Oratorji so vpili, udrihali po Trumanu in "demokratih" ter obetali, kako vse boljše bo v letu 1951, ko bo imela v zveznem kongresu večino spet republikanska stranka.

Kaj je njen program? Ga nima, razen "po starem". Borila se bo za "free enterprise" in proti "dobredejni državi" (welfare state). Njeno geslo, ki ga je razvila na odru, je v tej kampanji laž, kot je lagala še v vsaki prejšnji kampanji. Enako tudi demokratska stranka. Obljubi ti napol raj že na tem svetu, če zmaga, in ko zmaga, pa glasujejo njeni poslanci in senatorji v kongresu čisto nasprotno od onega kar so obetali v volilni platformi pred kampanjo.

Vzlic temu republikanci v svoji puhloglavosti in v veri, da so volivci še prav tako zabiti kot zmerom, trdijo, da Trumanova stranka tira državo v propast, ker uglajuje pota socializmu. Zato je lestošnje geslo republikanske stranke tako, kot da je demokratska stranka le malo manj kot komunistična in vsled tega ogroža obstoj "našemu načinu življenja", preti uničiti svobodo tiska, izpodkopava temelj starim ameriškim ustanovam—in sploh—strašno je!

Torej je treba v borbo in stari republikanski toriji so se obožovali s sulicami ter se zavarovali s štiti in zavpili: "V boj za svobodo in proti socializmu!"

Kje so iztaknili kaj socializma v Zed. državah, tega bi niti FBI ne mogel doznati. Ampak če le pripoveduješ, da je Truman socialist in da je ves njegov program socialističen, in če mu ne pripremo vrat, da nas bo zavedel v totalitarni sistem, pa se le dobe ljudje, ki verjamejo takim racam.

Letošnja volilna kampanja bo prazna — če že ne radi drugje — pa vsled republikanskega gesla ter kliča v križarski boj zoper "socializem".

Skoda, zares velika škoda za ameriško ljudstvo in za ves svet, ker je baš v tej deželi manj nagnjenja za zgraditev socialističnega gibanja in socializma kot kjerkoli drugje na svetu.

Republikansko geslo zato ne more biti in ne bo kak magnet temveč le fraza za zavajanje, za demagogiranje in za zaslepljevanje naivnežev, katerih edina vzgoja je njihov lokalni dnevnik, ali pa kak veleumetniški žurnal, ki predstavlja vsako zlo za socializem in vsakega resno naprednega, protikapitalističnega človeka pa za komunistični ali saj za "sopotnika".

V tej atmosferi politične dekadence bodo zmagali kajpada pod imeni dveh strank ravnatelj monopolov, a ker ne povedo in ne pokažejo prave barve, se morajo hliniti, da so za "svobodo", za "svobodno podjetništvo", za svobodo vere, za svobodo tiska in vsled tega so proti Trumanu, ker v svoji zabiti domišljivosti nepeljuje vodo na mlin socializma.

Zal, da možje, ki načeljujejo politični akciji v unijah CIO ter v AFL, in v bratovščinah železničarjev, tega nočejo razumeti, ker tudi oni so zoper socializem. Njim ni sile — so dobro plačani, toda socialnih reform, ki so skrajno nujne, si ne bodo s tako taktiko nikdar priborili.

Ameriško svetohlinstvo, Ingrid Bergman, Roberto Rossellini in verske motnje

Od časa do časa se v naši deželi dogodi, da velebizniški tisk razkriči kaka zaljubljenca toliko, da iz tega nastane "svetovni škandal" in bigoti nato sprejemajo resolucije v obramno morale, napovedujejo bojkote, kličejo svet nazaj v pravost in pri tem nič ne vedo, da se jim je zmešalo.

Taka "sladščica" je bila minule mesece v ameriškem šundžurnalizmu ljubimski afeta, ki ni prav nič drugačna od milijone drugih, le da se ene razkriči, o ob drugih pa grede ljudje brezbržno mimo. V tej sta prizadeta slovijska hollywoodska filmska zvezda, krasotica švedskega pokolenja Ingrid Bergman, in pa prav tako slaven italijanski filmski režiser Roberto Rossellini.

Ingrid je Hollywood zapustila in ob enem svojega moža zdravnika dr. Lindstroma, s katerim ima hčerko. V Italiji je prevzela vodilno vlogo v filmu Strómboli, ki jo je režiral omenjeni Rossellini. Ingrid se je vanj menda že prej zaljubila, in je to v času snemanja filma javno priznala — rekla je, da se bo od dr. Lindstroma ločila — in tako se je pričelo. Mogoče je mislila s tem napraviti Robertovemu filmu svetovno reklamo, kar se ji je posrečilo. Posebno, ker je bila vsa zastonj.

Toda so na svetu tudi drugi toki. Dr. Lindstrom je šel v Italijo, da svojo ženo odvrne od njenega sklepa ter jo pridobi, da pride nazaj v Hollywood k njemu in hčeri. Ni hotela. Ne nazaj k družini, ne več v puhloglave hollywoodske filme. Bo ostala v Italiji pod Rosselinijevo režijo, ker le on je mojster v kino-umetnosti, kakršnemu ni para na svetu.

Kdo je Rossellini? Neoporečno je filmski režiser prvega reda. In ne slovi toliko radi tega svojega talenta temveč ker je svetovno znan "babjek". V Hollywoodu so mu zelo nevoščljivi, ker v tem oziru prekaša vse tamošnje "zvezde" in "zvezdnike". Roberto je bil poročen že po katoliških, pravoslavskih, luternaskih, in civilnih obredih, a koliko je imel vmes drugih deklet, tega se niti sam ne more spominjati. Je močan, zdrav mož, magnetičen za ženske v vsakem oziru.

V Mussolinijevem času je filmiral slike v prid fašistične

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovich

V petek večer 3. feb., smo imeli priliko slišati ustno poročilo o starem kraju, ki sta ga spretno orisala Mirko Kuhel in Milan Medvešek. Oba sta se nedavno vrnila iz Jugoslavije. Shod se je vršil v dvorani SNPJ. Bila je polna.

Prvi je poročal Mirko Kuhel, ki je precej obširno opisal gradnjo industrije v Jugoslaviji. Orisal je številna podjetja, ki so se zgradila pod sedanjo vlado. Toda kaj posebnega dobrega ni imel poročati; pomankanje na vseh koncih in krajih. Priporočal je, da bi se pomagali svojem, ker so še vedno v potrebi.

Nato je nastopil Milan Medvešek, ki je tudi spretno opisal ne samo razvoj industrije, pač pa je tudi povedal o več slučajih iz domačega življenja.

Nekajkrat je spravil poslušalce v smeh, ko je pripovedoval o raznih dogodkih, ki jih je doživel. Da — nam se je mogoče zdelo smešno marsikaj kar je opisal, a onim, ki morajo skozi take življenje, se najbrž ne vidi tako.

Povedal je o trpljenju in delu, o potrebah in problemih, s katerimi se srečujejo graditelji novega reda in kot trdijo, nove Jugoslavije.

Na vprašanje — dali je mogoče potovati po Jugoslaviji, ker mnogi bi šli radi osebno pogledati v staro domovino, sta govorilnika tako potovanja odsvetovala. Za razvajene Amerikanke bi bilo najbrž zelo neugodno, posebno še, ker bi potovali popolnoma na svojo roko. Tudi hrana se ne dobi v vsaki gostilni kot je to bilo nekdanje. Pa saj Milan spretno opisuje svoje vtise v Prosveti. Med poslušalci je bilo splošno mnenje, da sta odkrito poročala o položaju; nista hvalila in ne gajala, le tolmačila sta po svoje težave, s katerimi se srečuje nova Jugoslavija.

propagande in potem tudi za Hitlerjeve nacije. Moralist ni. Umetnik je. Načel, pravijo, da nima nobenih. Verjame le v vino in v ženske — v ženske in v vino. V spolne in v druge naslade.

Ingrid Bergman je bila v tej deželi zelo popularna filmska zvezda. Zato so se njeni oboževalci zelo začudili, ko so začeli brati o nji, kako jo je Rossellini speljal od družine, je uvedel v svoj igralski krog in kako da sta se zaljubila. In čim bolj je ameriški dnevni kolportajni tisk vpil, bolj sta se ljubila. Posledica njune ljubezni je bila nosečnost, nato otrok, še predno se je mogla postavno razporočiti. V Zed. državah bi v tem položaju razporoke sploh dobili ne mogla, razen ako bi jo mož tožil za ločitev, česar ni hotel. Otrok je torej po zakonu njegov. Pred porodom je bila v Parizu, da bi si tam izposlovala ločitev, a ni šlo. Rossellini jo je dobil, ona ne. Obrnila se je v Mehiko, kar jo je veliko stalo, a dobila je razporoko šele ko je bil njen in Rosselinijev otrok že kak teden dni star.

Katoliške organizacije, metodistične in mnogo drugih v Zed. državah so na sejah svojih svetohlincev sklenile, naj se vse filme, ki jih je ali jih še bo režiral Rossellini bojkotira. In da naj se nihče ne udeleži kakršnekolik predstave, v kateri nastopa Ingrid Bergman. S priznico so jo označevali za nečistnico. Za prisodobno pohujšanja. Za ničvrednico. V legislaturi države Texas, ki je največja v ameriški uniji, so silno resno sklepali o predlogu, da se film "Stromboli" prepove, in enaki predlogi so bili na dnevnem redu ali pa tudi sprejeti v marsikakem občinskem odboru v tej deželi.

V Italiji se temu čudijo. Tam je prešustvo nekaj vsakdanjega, ker razporoke med katoličani niso dovoljene. Mussolini je bil ubit s priležnico vred, toda na obletnice njegove smrti se po Italiji vrše slovesne zadušne maše — neglede na njegove "neodpustljive" grehe.

Silno lahko je v ameriškem komercialnem tisku napraviti iz kakšnega ljubeznega "škandalčka", kakršnega sta vprizorila Ingrid in Roberto — ogromno raco — slona iz muhe. Toda vsi tisti pisni vedo, da je ves Hollywood en velik legalen bordel, da ima nič koliko takozvanih moralistov priležnice, o katerih legalne žene izvedo le, ako se ponesrečita v kak avtni nezgodi.

Neki italijanski list v Rimu — je katoliški in agitira za de Gasperijevo klerikalno stranko, je vzklilni: "Čudni so Amerikanci! Tako hinavski so, da o Mariji Magdaleni nič ne vedo. Ko so jo Kristu kazali, kakšna vlačuga da je, jim je dejal, 'kdor med vami je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo'."

Nihče ga ni pobral, nihče zalučil.

Toda katoličani v Zed. državah so drugačni. Oni bi rajše v špansko inkvizicijo kot pa v biblijsko prisodobno o Mariji Magdaleni. In če bi bila vsa ta svetohlinščina v Zed. državah kaj vredna — mar bi bil vsak hotel ob enem bordel — vsako mesto — pa če je še toliko "vernikov" v njemu — torišče zločincev in perverznejšev? Nekaj je narobe z moralno, zato ker se z njo odevajo nemoralni ljudje.

posebno onim, ki ne vedo, če je še kaj sveta tam za onim hribom. Zdjaj pa z rednim poročilom naprej:

Chicago, Ill. — Joseph Culkar, predsednik SNPJ, se je oglašil v uradu in obnovil naročnino ter prispeval listu v podporo \$2. On nas večkrat obišče, pride pogledat, kako se kaj gibljemo.

Isti večer je bil tu tudi upravnik Prosvete Philip Godina. Izročil mi je če se ne motim enoletno plačo kot uradnik družabnega kluba. Znaša \$2 in dal jo je listu v podporo. Pri njemu večkrat iščem kake informacije, ker ta mnogoletni upravnik Prosvete ima skušnje in razume težkoče, ki so vezane s takim delom.

Isti večer je nas obiskal tudi Joseph Oblak. Obnovil je naročnino in ob enem izročil vsoto za novega naročnika, Johna Sušnika, ki ga je dobil, Oblak pa je prispeval listu v podporo \$1.20.

Kmalu za Oblakom pride Leo Kaiser, ki je tudi obnovil naročnino in dal listu v podporo \$2. Leo linja namen odpotovati v aprilu na obisk v stari kraj. Vprašal je, če bi mu Proletarca tja pošiljali. Povedal sem mu, da mi bomo radi list pošiljali tja, ne vemo pa, če ga mu bodo dostavljali.

Smo še vedno v Chicagu. — Angela Zaitz je ravno isti večer izročila prispevek \$5 listu v podporo, ki jih je nji izročil v ta namen Paul Peklaj iz Waukegana. Bil je tukaj na predavanju, katerega sem omenil že v začetku tega poročila.

Chisholm, Minn. — Frank Klune je poslal naročnino za Louisa Ambrozicha.

Detroit, Mich. — Josef Korsic je poslal tri naročnine in listu v podporo \$1, ki ga je prispeval John Krainz. Ob enem omeni glede koledarja na urednikovo pripombo, "da to je knjiga in ne pratika". Korsic se strinja s tem, da je to dobra knjiga, a dokler nosi tako ime, jo ljudje smatrajo za koledar in jo žele v oni dobi, ko se koledarji premenijo. Priporoča tudi spremembo besedila na oglasnih potrdilih, kar bomo upoštevali. Potrdilo, da ga je težko prodajati v marcu ali aprilu. Tukaj v uradu je nam vse to znano in mi jih dobimo radi zakasnelosti veliko pod nos, pa za letos je vse prerokanje zastoj. Drugič bo treba vse delo začeti tri mesece prej, da se pravočasno izvrši.

Gowanda, N. Y. — John Kočevar je obnovil naročnino, katero je poslal Jim. Dekleva. Kar je sporočil se vzame na znanje.

Barberton, Ohio — Alois Oceppek je poslal naročnino za Johna Vadrnala.

Cleveland, Ohio — Josephine Tratnik je poslala članarino Prosvetni matici za Federacijo družtev v Clevelandu in okolici \$12 in to brez opombe. Na zavedne ljudi se človek lahko zanese.

Nedavno je bilo poročano, da so našega agilnega zastopnika Toneta Jankovića odpeljali v bolnišnico. Težko smo pričakovali, malo v skrbeh, kake novice bodo sledile. V petek 10. feb. sem dobil dopisnico, v kateri sporoča poleg drugi stvari, da se je vrnil iz bolnišnice, sicer ne še popolnoma zdrav, vendar je dobro znamenje, ko je zopet doma. Zelimo mu hitro ugotovitev in zdravo bodočnost.

Girard, Ohio — John Rovani je poslal članarino Prosvetni matici za društvo št. 49 SNPJ, znesek \$24. Tudi to društvo je ostalo včlanjeno v tej ustanovi, brez opombe.

Glencoe, Ohio — Albina Kravanja je obnovila naročnino in jo poslala tudi za Valentina Koblerja, ki tudi prispevata v tiskovni sklad, Albina Kravanja \$1 in Valentin Kobler \$1. Ob enem naroča dva Koledarja.

Povhatan, Ohio — John Krall je poslal naročilo in znesek za koledar.

Panama, Okla. — Frank Grile je obnovil naročnino, poslal za koledar in listu v podporo 50c. Sporoča, da že dve leti ne dela in kot razumem je v pokoju, ki mu pa nič kaj točno ne plačujejo pokojnine.

Helper, Utah — Anton Tasnar je poslal naročilo in znesek za dva koledarja.

Seattle, Wash. — Lucas Debeljak je poslal naročilo in znesek (Konec na 3. strant.)

Josko Oven:

RAZGOVORI

No, sedaj smo na jasnem. Republikanci imajo svojo platformo: "Svoboda napram socializmu". Kot pravijo fantje, bo to geslo delalo čudeže pri letošnjih jesenskih volitvah. Kaj smatrajo pod imenom socializem — je postranska stvar, glavno je, da so za svobodo in pa proti socializmu.

Človek bi se razjokal vspricho teh budalosti, ali kaj hočemo, ko niti med nami ni dosti boljše. Boji proti radikalizmu v naših unijah, reakcionarni govori njih voditeljev in pobiranje vsega kar je naprednega v njih vrstah — vse to niso stvari, ki bi navduševale človeka. Ali kot povsod drugod bo tudi med nami prišel čas za spremembo.

Vincent Van Gogh

Vincent Van Gogh je bil rojen 30. marca 1853 v Zundertu, provinca Brabant na Holandskem. Njegov oče je bil cerkveni rektor, toda zelo reven. Po njemu je menda mladi Vincent podedoval željo, da postane tudi on pastor. Vse življenje ga je gnala tista mistična moč, da hodi po potu svetopisemskega Krista. In kot on, je tudi Vincent hodil vse svoje kratko življenje lačen in ubog, pot romarja in umetnika.

Kdor je čital življenepis tega človeka, od časa ko je postal učencem v umetniški trgovini svojega bogatega strica, pa do svoje tragične smrti leta 1890, se ne bo mogel načuditi, kako je mogel ta človek v tej kratki dobi ustvariti tako ogromno zapuščino. Kajti slikati je začel šele v zadnjih desetih letih. Prvih petindvajset let mu je minilo v šoli, v učenju in med starimi slikami. Čital je silno mnogo. Po postavi ni bil ravno lep. Četudi močne rasti, ga je kazil njegov koščeni obraz. Leta 1877 je vstopil v duhovniški seminar v Bruslu. Leto pozneje je bil poslan za pastora v neko belgijsko premožno naselbino.

V tej župniji je namesto — kot so delali drugi — živl odstranjen od rudarjev ter jim samo ob nedeljah pravil o nebesih — je on bil vedno med njimi — vel v njih bornih kočah, delil med njimi vse kar je on sam imel — denar, obleko, dal je celo svojo lastno posteljo.

Ko so to zvedeli njegovi predstojniki, je bil odslovljen. Za takega revolucionarja, kateri je zares hodil po Kristovih potih ni bilo mesta med njimi. In s tem je bilo njegovo duhovniško delo zaključeno. Obrnil se je na drugo pot — slikanja. O tem več v prihodnji številki.

O zgodovini Mehike

Najpomembnejše točke za časa šestletne vladavine Cardenas: Delitev zemlje, oboroženje kmetov, utrditve delavskih unij, gradjenje jezov, ogromni porast šolstva, uradno priznanje španske republike ter odprtje podpiranje v njeni borbi civilne vojne, in pozneje zavetišče španskim republikancem, ki so ga dobili v Mehiki. Ali največja točka je pa vsekakor — zaplenjenje in podržavljenje petrolejske industrije.

Mislil, da je ta korak kateri bi bil skoro prinesel vojno, znan vsem našim bralcem. Zgodilo se je v noči osemnajstega marca leta 1938, ko je Cardenas na radiu naznanil mehiškemu ljudstvu, da je podpisal odlok, s katerim je potrdil ekspropriacijo vse oljne lastnine sedemnajstih ameriških in angleških družb.

To je napravilo strahovit hrup ne samo v Zedinjenih državah ampak po vsem kapitalističnem svetu. Vzrok, da je prišlo do tega koraka, je bilo arogantno obnašanje tujezemskih oljnih družb, katere so mislile, da laste res samo petrolej ampak da lahko diktirajo kaj sme in kaj ne sme delati mehiška vlada. Vse to se je začelo, ko so maja leta 1937 zastavkali delavci na petrolejskih poljih. Vlada je bila na strani delavcev, katerih življenjski in stanovanjski položaj je bil naravnost sramoten. Ali družbe se niso hotele podati. Vladni posredovalni odbor je potrdil zahteve delavcev kot pravice. Določili so čas za sprejetje teh zahtev. Vse skupaj je znašalo okrog šestindvajset milijonov pesov. Šli so na sodišče. Družbe so tožbo zgubile v mestnem sodišču. Šli so nato na glav-

no sodišče, kjer so tožbo ponovno izgubile. Ali podale se niso in končno, osmega marca 1938, je potokele obrok za izvršitev odloka vladnega odbora. Kompanije so bile trdno prepričane, da Cardenas ne bo podržavljal njih lastnine. Odgovor jim je bil ponovno — NE! Po vsi Mehiki so se vršile silne demonstracije v prilog stavkarjem in osemnajstega marca je Cardenas udaril.

Veliko bi lahko pisal, kakšne so bile posledice tega držnega koraka. Mehika je zelo trpela od kapitalističnega bojkota, kateri je sledil in trajal mnogo, mnogo let. Ali narodna čast in njena suverenost se je dvignila kot še nikdar prej. Anglija je bila na prvem mestu, ki je zahtevala takojšnje odplačilo za vse dolgove med leti 1910-20. Ob enem je zahtevala pravičo za pregledanje in analiziranje notranjega finančnega položaja Mehike. In dalje takojšnje odplačilo svote 370.962.71 pesov. Cardenas je takoj poslal ček za celotno vsoto, usštevisi 71 centavov. Povedal jim je, da nima Anglija nobene pravice za pregledovanje mehiških financ. Dalje, da Anglija sama ni ravno točna pri odplačevanju njenih vojnih dolgov (Združenim državam). Ob enem je v drugem pismu odpokličal mehiškega poslanca iz Anglije ter s tem pretrgal diplomatske stike. S tem je dal angleškimi torijem pošteno klofuto.

(Dalje v prihodnji številki.)

Naše gibanje

Odziv celevalskih in colinwoodskih sodrugov je naravnost sijajen. Če bomo mi ostali storiili nekaj podobnega, bo vprašanje Proletarcevih financ rešeno. Kot povsod, velja tudi pri nas geslo: "V združenju je moč!"

Shod, katerega so priredile 3. feb. čikaške Sansove podružnice, je zelo dobro izpadel. Ne samo, da so bila poročila govornikov dobra in zanimiva, ampak tudi velika dvorana SNPJ je bila polna ljudi, ne samo iz Chicaga, ampak tudi iz Jolietta, Waukegana in iz S. Chicaga. Vse to priča, da se naši ljudje za Jugoslavijo zanimajo vedno bolj.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

H koncu omenjam, da ima naše Jugoslovensko hranilno in posojilno društvo svojo letno delničarsko sejo v soboto 25. februarja v Delavskem centru, 2301 S. Lawndale Ave. To naše delavsko podjetje, katero je narastlo v zadnjih letih nad \$3,000,000 imovine, vabi vse delničarje, da se tega zborovanja gotovo udeleže.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

H koncu omenjam, da ima naše Jugoslovensko hranilno in posojilno društvo svojo letno delničarsko sejo v soboto 25. februarja v Delavskem centru, 2301 S. Lawndale Ave. To naše delavsko podjetje, katero je narastlo v zadnjih letih nad \$3,000,000 imovine, vabi vse delničarje, da se tega zborovanja gotovo udeleže.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Oba govornika sta v trirurnem govoru podala res jasno sliko o ogromnem delu rekonstrukcije in industrializacije, katere se danes vrši v vseh jugoslovenskih republikah. Sledila so tudi vprašanja, katere so bila v celoti pojasnjena. In njih govorov je razvidno, da gre petletni načrt vkljub zaprekam in političnemu ter ekonomskemu bojkotu dobro naprej.

Z UPRAVNIKOVE MIZE

(Konec s 1. strani)

sek za dva koledarja, to je dodatno k prejšnjemu naročilu.

Waterfort, Wis. — Leonard in Rose Alper sta se oglašila v uradu in znjima sta bila tudi sin ter njegova žena Frank in Jean Alper.

Z Lenardom se pozna že od takrat, ko sem se nosil zelen klobuk, to je, ko sem prišel iz starega kraja. On se mene skoraj bolj spominja kot jaz njega, ker to je bilo že dolgo let nazaj; in po teh dolgih letih sva se zopet srečala tu v uradu. On ima zdaj ob jezeru Tichigan letovišče; to je menda nekako 80 milj od Chicaga, blizu Milwaukeeja, pod imenom Alper's Beach Resort.

Pravil mi je, da je pred leti mnogo storil za ta list in zdaj ga je urednik Frank Zaitz pridobil, da se je ponovno naročil na Proletarca.

Willard, Wis. — Joseph Slemec je obnovil naročnino in pripeljal listu v podporo \$2. Ob enem je poslal tudi članarino za društvo št. 198 SNPJ znesek \$6 v Prosvetno Matico. Tudi to društvo je ostalo v tej ustanovni brez opomina.

Ze nekajkrat sem potožil, da se pri tem delu nikakor ne morem privaditi misliti saj dva tedna naprej, kar bi mi pomagalo, da ne bi prišel v zadrege. Navadno se spominam na primer na kakšno priredbo šele dan ali dva predno se vrši in za objavo v tedniku je to prepozno. Tako sem se spomnil veselice društva Nada št. 102 SNPJ šele ko je bilo prepozno, da bi jo oglašal v tej koloni. Vem pa, da je dobro izpadla.

Prihodnjo soboto pa bo imelo v jednotni dvorani v Chicagu veselice društvo Slavija št. 1 SNPJ. Vabim vse člane ter pri-

jatelj te-organizacije, da se je udeležijo. Torej na svidenje v soboto 18. februarja v dvorani SNPJ!

Chicago, Ill. — Polagoma odhajajo ... kdo? ... Proletarcevi naročniki; v Chicagu smo zgubili kar dva v kratkem. Dne 27. jan. je umrl naš stari naročnik in prijatelj napredka, Joseph Sernel. Nekako šest tednov pred smrtjo je še obiskal ta urad, slabo se je pohvalil s svojim zdravjem in končno dejal: "Danes sem zadnjič pri vas." Tolažil sem ga, da ko pride poletje bo spet bolje, pa je kar zamahnil in dejal "Jaz moram jet." Segel je v roko uredniku Fr. Zaitzu, meni in moji ženi, ki je bila takrat v uradu. Nato je odšel, težko je šel — saj je čutil, da se več ne vrne. Če tudi življenje biča človeka, se težko loči od njega — ne radi življenja samega, pač pa od svojih znancev in prijateljev, s katerimi je mogoče tekom življenja imel kako veselje uro. Saj ob takem slovesu pride vse to pred oči; in zdelo se mi je, da se je v momentu odhoda postaral za deset let. Odšel je in se ne vrne več! Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili blagem spominu in v imenu tega urada izrekam globoko sožalje njegovi soprogi, sinovom in hčerki.

Ko to pišem, leži na mrtvaškem odru Angela Perme, ki je samotna umrla še v precej lepi starosti 76 let. Pred leti smo jo videli na priredbah, katere je rada posečala, a zadnje dve leti smo jo pogrešali. Rada se je pogovorila in rada gledala, kadar so drugi rajali in bili veseli. Zadnje čase, kadar sem jo srečal na ulici in povprašal kako se kaj ima, je potarnala, da se tako slabo počuti, da se komaj "vlači na

okoli". In res je bila revica zgravana. Življenje ji ni bilo dobrohotno saj odkar sem jo jaz poznal in zdaj je zanjo za zmerom končano. Blag ji spomin.

Tako se ta pot nadaljuje neprenehoma: Pred nekaj tedni je sporočil John Pečnik iz Fontane, Calif., da je tam umrl že precej časa tega naš naročnik Louis Novak.

Frank Cvetan iz Johnstowna, Pa., je pisal, da je tam umrl Joseph Mele. Pisal mi je tudi o več drugih, ki še žive, pa ne bodo dolgo. Vsi so bili zvesti naročniki tega lista.

Ker nam podrobnosti niso znane je nam nemogoče pisati kaj več o njih. Vse kar morem reči je — blag jim spomin.

Proletarca moramo ohraniti!

Culver City, Calif. — Razumem, da Proletarce potrebuje podpora, da se bo vzdržal in za njegovo existenco se moramo postaviti vsi tisti naročniki, ki je nam kaj zanj. Vedno sem želel, da bi ga raje povečali kakor zmanjšali. Odvzete dve strani v njemu jako pogrešam, ker je bilo toliko zanimivega v njima.

Delavske razmere v Kaliforniji niso nič kaj povoljne. Veliko ljudi je brez dela. Najtežje dobe sedaj zaslužke oni, ki so prišli sem iz drugih držav. Kalifornija najraje sprejema take, ki pridejo sem s prihranki, ne pa si iskati službo. Tudi konkurenca med podjetniki je skoro enaka kakor je bila med vojno.

Torej so razmere neugodne ne samo po svetu temveč so tudi tukaj vedno slabše. Naš domači ameriški dnevni tisk je poln šundra, vesti o škandalih in umorih, a je prazen v presojanju položaja in v tolmačenju dogodkov, tako, kdor le tak tisk bere, nič ne ve pri čem je. Ne sliši

iz njega, poleg vesti o tatvinah in o pikantnostih drugega kot o atomskih in še hujših novih bombah, o komunistični nevarnosti ter o drugih sličnih stvarih. In pa kakšni lažnjivci da so ni vredni Slovani, in pa kako da so zabutani. Pravijo, kako da se bahajo z novimi iznajdbami, a so jih v resnici pokradli v Nemčiji in tukaj pri nas v Zed. državah. Ako ne bi bilo Anglo-saksov, Nemcev, Francozov, Grkov in Italijanov, bi svet ne imel nikakršne civilizacije, ker Slovani so barbari in umazani v svoji duševnosti in na koi.

Toda kakšna pa je današnja civilizacija v zvezi prej omenjenim nadkulturnimi narodi!

— John Selak

Glas iz zapada

Florence, Colo. — Naselbina, iz katere pišem, je ne posebno daleč od Puebla in blizu Canon Cityja. Včas je tu delalo precej naših rojakov v rudotopilnicah. Nekaj taktarne industrije je tod še ostalo.

Ko to pišem, ob zaključku januarja, stavka še vedno traja. A kompanija se je že v pričetku odločila, da jo stre, pa naj stane kar noče. Vse mogoče stvari so se že dogodile v tem dolgotrajnem boju. Kompanija je najela na mesta, ki so jih imeli prejšnji delavci, skebe. Med njimi in stavarji so se dogodili spopadi in nekaj skebov je bilo zelo pretepenih. Pa tudi stavarji so jih dobili po koži. Stvar je končno prišla pred sodišče, in kot je običaj, se je ravnalo po pravilu, da vrana vrani oči ne izkljuje. V pretepih s skebi so bili prizadeti največ Slovenci in Italijani. Spadajo v unijo rudniških in topilniških delavcev (CIO), ki je nekdanjo zapadno delovala pod imenom Western Federation of Miners.

Te vrstice vam pišem ob tej priložnosti, ko obnavljam naročnino, pošiljam v tiskovni sklad \$1 in pa pošljite mi en izvod Družinskega koledarja.

— Agnes Lukman.

Jugoslovanski radijski program v Minnesoti

Ely, Minn. — Naše mesto šteje 6.000 prebivalcev in leži 1.450 čevljev nad morsk gladino. Letos imamo zelo mrzlo zimo. Dne 30. januarja je toplomer padel 52 stopinj pod ničlo. Imamo tudi več snega kot kdaj prej. Led na jezerih je debel do 28 palcev. Mestni delavci čistijo sneg z glavnih ulic.

Na Elyju imamo tudi slovenski radijski program. Radijski program se oddaja s postaje WXL 1450 eno uro vsako nedeljo, in sicer od 30. okt. 1949 naprej. Imamo dobre slovenske in hrvaške talente. Naj jih tu najdemo po imenih: "Three Y's Orchestra": Bill Zupc Charles Novak, Albert Smuk; "Iron Rangers Orchestra": Frank Puzel, Joseph Godec in Frank Godec; John Erzar in njegova kromatično harmonika; "Vets Trio Orchestra": Venc Zergaj, Louis Devich in Albert Marolt; "Ely Yugoslav Orchestra": "Popo"—Frank Rozman, Catherine Merhar in Bill Zbasnik. "Accordion Duet": Betty Schwigel, 13 let stara, in Jeanette Jasper, 12 let stara; John Ballas, bariton; "Shipel Sisters Trio": Mary Bachar, Frances Lindbeck in Josephine Aikins; "Young Man's Quartet": Joe Kobe, Charles Merhar, Frank Shipel in Bernard Hutar; "Duet": Ann Pau in Pat Mustar; "Ely Quartet": Tine Rozman, Matt Kóbe, John Dragovan in Frank Jenko.

Moja želja je, da bi poslušali slovenski radijski program vsi Jugoslovani v železnem okrožju, in sicer prihodnje tri nedelje: februarja 5-12-19, od 3:30 do 4:30 popoldne. Radijski postaji na Elyju in Evelethu bosta spojeni v prid vsemu železnemu okrožju. Evelethska postaja doseže mesta Gilbert, Auroro, Chisholm, Hibbing itd.

Zahvaliti se moramo komiteju jugoslovanske radijske ure, kateri je obdržal pred vojno svoj radijski program na postaji v Hibbingu. Prav tako Franku Tekautzu iz Chisholma, kateri je pripomogel, da bodo Jugoslovani zopet lahko slišali pesmi, katere bodo obudile spomine na mlade dni v stari domovini. Ko bodo zagledale te vrstice beli dan, bo oddajal radijski program še samo dve nedelji, to je 12. in 19. februarja od 3:30

do 4:30 popoldne. Naravnajte radijski kazalec na postajo WX-LT ali po WEBE. Vsi veste, ko se bo malo ogrelo, ne bodo naši pevci in muzikanti doma in tudi odbor je že utrujen od dela. Glavni vzrok pa so finance, kajti blagajna je že izčrpana za to sezono.

Prosim vse tiste, ki boste slišali jugoslovanski radijski program, da bi mi s kartico sporočili, kako vam je ugajal in zano podajte svoje mnenje, tako da se bomo vedeli ravnati za drugo sezono. Kritika je zdrava, ako je na mestu.

— Frances S. Jenko.

Zdravljenje z avto-sugestijo je dobro in — ni dobro

Se pred prvo svetovno vojno je živel v Parizu zdravnik dr. Coue, ki je uporabljal za določne, posebno živčne bolezni svojevrstne način zdravljenja s sugestijo, odnosno avtosugestijo. Bolnik je moral večkrat na dan, popolnoma mehanično in prav hitro ponavljati po dvajset—do tridesetkrat: "Nič mi ne manjka, popolnoma sem zdrav." Ta vzklj je bil lahko tudi bolj konkreten ter se je nanašal na določeno bolezen. Če je n. pr. bolnik imel nervozen tik, da je neprestano dvigal ramo, je moral tedne in tedne ponavljati: "Moja rama se ne giblje, moja rama se ne giblje."

Ako je bil človek obupan in je mislil, da mu gre slabše na slabše, je po naukih tega mentalnega zdravnika moral venomer ponavljati: "Vsak dan mi gre bolje in bolje."

Ko je ta francoski zdravnik prišel s svojo metodo zdravljenja na predavateljsko turo v Ameriko se je oglašil tudi v Chicagu. Svojo teorijo zdravljenja je razlagal v tem mestu v Orchestra Hall na Michigan Ave. Bila je nabito polna. Napravil je v nji z vstopnino in s prodajanjem pamfletov okrog osem tisoč dolarjev. Odesel je iz Zed. držav nazaj v Pariz precejšnjo vsoto.

Kmalu po povratku je zbolel in umrl vzlic temu, da kar se dolarjev tiče, so se mu kupičili dan na dan bolj in bolj.

Svet pa — tako se zdi — pa je vsak dan na slabšem in enako bolniki, ki verjamejo, ali bi saj radi verjeli v njegovo teorijo, če bi kaj zaleglo, pa ne pomagajo ne tolažbe, ne pilule, ne maše in ne molitve.

Vendar pa je avtosugestija v marsikakem slučaju zelo dobro zdravilo in pa najcenejše ob enem.

Vino ima v tej deželi se vedno veliko prijateljev

Vino za domačo uporabo je vsakemu dovoljeno, toda zakon zahteva, da mora vsak prijavitelj, koliko ga ima. Le malo ljudi o tem kaj sporoči, toda kot poročila tozadevni urad zvezne vlade, se je v čikaškem distriktu vendar oglašilo precej vinskih bratcev, ki so rekli, da so ga lansko jesen skupaj naprešali nad pol milijona galonov.

Osem let po nedolžnem zaprt

Velikokrt se dogodi, da kakega kaznjenca izpuste z opravičbo, da je bil obsojen ne da bi mu bil zločin točno dokazan. Okoliščine so pričale proti, in pa tudi poročila se ni potrudila dognati, ali so obdolžitve dovolj utemeljene ali ne.

Tako je bil nedavno izpuščen iz zapora v Atlanti, Georgia, Sanford Allen, ki je bil obsojen na dolgoletni zapor radi posilstva. Tisto dekle, ki ga je takrat zatožilo, da jo je oskrnil, je sedaj rekla, da se je zlagala. Tako je bil Allen osem let po nedolžnem v ječi.

Nasilje nad brezpravnimi jemlje vero brezpravnim (nezasčitenim) v avtoritetno prava.

Misko Kranjec: Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Vse drugo, kar naj bi še ostalo od teh, bi se razdelilo na klerikalno skupino pod Magdčevim vodstvom, in na izdajalsko Sušnikovo, ki bi čakala Nemcev. Klerikalci bi bili še vedno močni, o tem ni dvomil. Z njimi bo še dolgo trd boj! Sušnik pa bi pomislil kaj več samo, ako bi Nemci res vdrlji v državo in zmagali! Takrat bi vladala Sušnik in Koren.

Toda prav Miha je Matiji mešal račune s svojim odmičanjem. "Ne boste prej verjeli," mu je dejal Matija z grenkim obzalo-vanjem, "dokler ne boste sedli s Sušnikom za isto mizo! Tam bo še Rožič, tam bo Koren. In ni nemogoče, da se bo tja vtaknil še Zadravec in Magdič! Ko pojde za oblast, si ne bosta pomišljala."

Toda Miha je postajal čedalje bolj zaslepljen. Samo smehljaje se je in njegov odgovor je bil kakor refren stare pesmi:

"Ne bojte se! Ne bodo nas! Samo da obračunamo s fajmoštri in žandarji! Sušnika se ne bojimo prav nič! Nima nikogar za sabo!"

2

V začetku junija je bil Matija v Zagrebu. Nekaj njegovih prijateljev je bilo interniranih v Bileci. Nesel je neke prošnje s podpisami kmetskih volilcev za opozicijsko stranko, če bi mogel tako kaj ukreniti zanje. Toda Zagreb ga je razočaral. Po sporazumu z Beogradom je tam sicer bila na površju njihova Seljačka stranka, ali to je bila samo kulisa. Za to kuliso so vladali meščani, visoka gospoda. Zagreb ni šel od Beograda, da bi se ukvarjal s problemi svoje Seljačke stranke, pač pa, da bi tekmoval z Beogradom za oblast, za denar. Spoznal pa je še, da v Zagrebu kaj malo dajo na neko "tretjo stranko" v Sloveniji, na neko Kmečko-delavsko gibanje, pač pa tehtajo samo med klerikalci in liberalci. V Zagrebu so potrebovali zaslonbe v močni slovenski stranki proti Beogradu, a ta močna stranka nikakor ne bi smela postati kako Kmečko-delavsko gibanje: take smerice so jim bile ne samo tuje, ampak kratko malo proti njihovim željam.

Ne samo brez uspeha, pač pa zelo razočaran se je vračal v Slovenske gorice. V Čakovcu je bilo treba prestezi na vlak proti Mariboru, a je moral dolgo čakati in je zato sedel k mizi in si naročil piva.

Tako sedeč pri mizi je nenadoma zagledal svojega prijatelja od Svetega Ivana, Miho Kuharja, a ne samega, temveč v družbi Pavla Horvata in še nekaterih kmečkih ljudi, ki so za njim izstopili iz vlaka.

Pavla Horvata je poznal, kakor so ga poznali skoraj vsi ljudje v Slovenskih goricah in po Prekmurju. Ni se spominjal, kje se je bil prvič srečal z njim, vedel je samo, da se tikata in da sta "stara" znanca.

Ta čudni, najbolj skrivnostni slovenski "politik", je imel tedaj svojevrstne, in to ne majhen vpliv na nekatere ljudi. Bil je človek srednjih let, skoraj še mlad ali vsaj mladosten, s politiko pa se je ukvarjal že od one vojne, najprej po Prekmurju, kjer je bil doma, nato po Slovenskih goricah, kamor se je bil oženil k Mali Nedelji, in kjer je imel svojo hišo. Njegova politika je hodila vedno po nekih stranskih poteh, dasi se je kaj rad vrtil okrog velikih pomembnih strank. Če bi bil ostal kje zvest, ako bi komu razen sebi sploh mogel biti zvest, bi se v dolgih letih prav gotovo dokopal do poslanskega mandata, kar je zelo želel, toda tudi to mu je bilo premalo. Morda mnogo prej kakor kdor koli po Evropi je zasnanjal po "voditeljskem" naslovu, kar je najbrž podvedoval

po starem Kleklu v Prekmurju, s katerim je nekoč skupaj delal, kasneje pa se z njim spril in ga spodjedal, hotoč, da bi sam prevzel njegovo vlogo. Tik pred vojno je skušal posnemati razne srajce in je že imel izbrano barvo za svoje "srajčnike", le da mu še ni uspelo, da bi nastopil.

V prvih desetih letih po prvi svetovni vojni politično še ni mnogo pomenil in tudi znan še ni bil. Doživljal je same poraze pa se je poleg politike ukvarjal tudi s stvarmi, ki naj bi mu prinesle denar. V Dolnji Lendavi so ga imeli nekajkrat v zaporih, da bi ga obsojili za razna kriminalna dejanja, celo prodajanje "belega blaga" v Južno Ameriko so mu očitali. Toda sodnikom v Lendavi se nikdar ni posrečilo, da bi mu dokazali vsaj majhno stvar, dasi so vedno trdili, da vedo o njem vse. Ko se je oženil in se umaknil iz Prekmurja v Slovenske gorice, je imel v hranilnici naložen lep denar, vsaj za takega kmečkega fanta dovolj.

Svoj politični čas je zaslužil šele v drugem desetletju. V navalu fašizmov po Evropi, zlaganih revolucionarnih gesel, bojev proti komunizmu in v pripravah za pohod nad boljševisko Rusijo je Pavle Horvat postal nad vse delaven. Njegovo življenje je bila ena sama sla po slavi, oblasti in hkrati ena sama zlaganost. Bil je kar rojen za skrivnostnega in zlaganega revolucionarja, ki je kakor čaroben duh legal na Slovenske gorice in nad Prekmurje. Bil je vedno na cesti ali kje po vaseh. Dober spomin za ljudi ga je vodil po vseh krajih in povsod je imel znanje. Medtem ko je navzgor iskal poti do vseh vidnejših politikov in se z vsemi poznal, je navzdol iskal zaslonbe, med revnimi ljudmi, po Slovenskih goricah med vinarji, želarji, malimi kmeti, v Prekmurju pa med sezonskimi delavci. Skratka malil ljudje, ljudje bede in trpljenja, ljudje ki so morali po svetu in ki so si želeli kakega koli odrešenja, ti so bili jedro njegovega "pokreta". In nikjer v Sloveniji ni toliko malih, v nekem pogledu na vse pripravljanih malih ljudi, kakor v Slovenskih goricah in v Prekmurju. Tu je uspeval kakor slak, medtem ko na Dravsko polje, še manj pa po drugih krajih Slovenije njegov vpliv ni segal.

V svojem političnem snovanju se na slovenske stranke sploh ni naslanjal. Sprevidel je, da ga niti klerikalci niti liberalci nečajo pustiti bliže in mu dati vidnejše vloge. Samo eno je bilo mogoče: zrušiti obe priznani slovenski vodilni stranki in prevzeti vse v svoje roke. A to spet je bilo mogoče s tujo pomočjo. Tako tujo pomoč je videl za zdaj v Zagrebu.

Zagreb je bil zanj čarobno mesto. Medtem ko Ljubljane skorajda ni poznal in jo je sovražil, je bil v Zagrebu čedalje bolj doma, in prek Zagreba — njegove velike sanje! — je skušal osvojiti Ljubljano!

V Zagrebu so potrebovali slovenske pomoči. Proti Beogradu so bili sami preslabotni, celo pa, ker je slovenska politika navadno obšla Zagreb in iskala v Beogradu zaslonbe. Kakor koli se je posrečilo Horvatu, v Zagrebu je že pred volitvami 1938. leta imel dokaj zaslonbe. Naj je takrat v Sloveniji bil še tako nepomemben, resnica je, da mu je v Zagrebu uspelo približati se vodilnim hrvaškimi politikom, in le zato, ker so ga v Sloveniji izigrali, pri tistih volitvah ni kandidiral. Takrat se je v trenutni jezi šel ponujati stranki JRZ in se prodal za nič manj, a tudi nič več kakor borih pet tisoč dinarjev, ne da bi za njegovo izdajstvo v Zagrebu izvedeli. Po volitvah pa se je s še večjo vneto zatekel v Zagreb.

(Dalje prihodnjič)

GET AN ELECTRIC SHEET IF YOU...

Uživajte osebno udobnost spanja! Nabavite si Westinghouse električno plahto... in rabite vaše ljubljeno vrhno pokrivalo. Razgrnite to krasno breskvene barve električno plahto vrhu redne rjuhe... in potem eno vrhno plahto, ali kovter, ki ga imate. Vaša električna plahta lahko tudi potuje z vami... se fino prileže v vaši aktovki ali v ponočni vreči.

In ko pride pomlad, hvala vaši električni plahti, boste imeli za spravit samo eno odejo od vsake vaše postelje. Se razume, električna plahta se prav lahko pere... samo jo porinite skozi milnično vodo in nato jo obesite preko vrvi, da se posuši. Glavno, kar vam bo najbolj všeč, je nizka cena — samo \$24.95!

More than 2,000,000 people sleep under Electric Bedcovers... why don't you?

See the new Electric Sheets at your dealer's or our nearest store

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

have limited storage space

travel a lot

have an adequate supply of blankets

want to sleep in real comfort

Dr. John J. Zavertnik
 PHYSICIAN AND SURGEON
 3724 WEST 26th STREET
 Tel. Crawford 7-2212

OFFICE HOURS:
 1:30 to 4 P.M.
 (Except Wed., Sat. and Sun.)
 6:30 to 8:30 P.M.
 (Except Wed., Sat. and Sun.)

Residence:
 221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
 Phone Riverside 2212

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
 SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Security State for Insecurity Economy

We're becoming pretty tired of reading the blurbs of those people who are worried by the development of what they call a "security state."

What we wish they'd make clear is who and what they think is being "secured."

The impression that is being made upon the public mind is that the working people are the beneficiaries of a paternalistic government with respect to such devices as unemployment insurance, old-age allowances and industrial pensions.

But let's look at the matter from another angle. What would happen to our capitalist private-profit economy if such cushions were not being furnished for capitalism's victims?

We submit that the various relief and pension systems are here because they are necessary to make the profit racket more secure. Were it not for the hope that workers find in such measures of relief the chances are better than even that the entire economy would either collapse or be taken over by the state.

Is it not a fact that we have a security state because we have tolerated an insecurity economy for so very long?

If everybody were sure of the right to work during their years of activity and strength, and if all the products of labor were divided among the people on the basis of service instead of being depleted to pay tribute to profit-takers, there would be no need for extraordinary measures to take care of jobless or aged people.

Surely, no worker should feel that he is being favored when the state permits owners to legally levy tribute against him all of his life and then supplies him with a fragile crutch against starvation. To call that "security" is as senseless as to be grateful to a highwayman who leaves his victim with carfare after robbing him of all the rest of his fortune.

What we are getting is not a security state—not security for workers at any rate. We are not secure when the state permits us to be exploited and then gives us a hand-out.—R.L.A.

Health Costs

Opponents of national health insurance like to say, "It'll cost 8 billion dollars a year. Or 18. Or 28. They use whatever figure is handy."

But they never talk about what medical costs are now. Would they dare argue that a program of prepaid national health insurance would cost more than the present system?

Right now, doctors, dentists and hospital bills are no trifle for any family.

Among those who cannot afford adequate medical care, the cost to the nation in time lost from work is staggering.

So is the cost of those who have to accept the charity which Senator Taft thinks is just dandy.

So is the cost of persons who are prevented from being as economically productive as they otherwise might be if they had had proper medical attention when they were children.

If the American Medical Association would add up all these factors, it would find they cost America far more than any plan for national health insurance. There is, in fact, no comparison.—League's Reporter

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

THOSE PEOPLE WHO condemn President Harry S. Truman for ordering the construction of the Hydrogen Super Bomb are wrong. Moreover, they are missing the real point of what is happening in this sad old world.

The important thing to know — and to admit of one's self — if that such things as atom and hydrogen bombs are NECESSARY. Say that and you are on the way to placing the blame where it belongs — which is not at the doorstep of any one man.

It will be a terrible admission, to be sure. For it is much worse to have such instruments of destruction because we, as a nation, MUST have them than to have them because some individual wants them. An individual conceivably could be curbed. But a basic condition remains until the cause of it is removed.

THE REASON WHY nations must now equip themselves with power enough to blow human society to smithereens is that they refused to set up a way of life that would give all mankind a true common interest and enable them to live as partners.

To be more specific, we are having atom and hydrogen bombs today because we refused to have the kind of internationalism that Socialists preached a half century ago.

That word "internationalism" was one of the conventional cuss words that were used to condemn and discredit early Socialists. Few people realized that the alternative to an international of the people of the world must be continued rivalry between nations and the conflicts and wars that group rivalry causes.

And so, when Socialists sang, "The International Party Shall Be The Human Race," they were condemned for attempting to drag a foreign "ism" into the American way of life. Unhappily — and entirely inconsistently — they were thus condemned by the very people who declared their belief in the Fatherhood of one God and the Brotherhood of all men.

WELL, THE HYDROGEN bomb is the latest result of mankind's re-

jection of socialism — in their own nations and throughout the world. It is also an indication that the human race is determined, as of now, to get to where the Socialists wanted to go in the hard way, rather than by the reasonable and cooperative processes that international Socialism proposed to use.

For if the bomb means anything at all, its ultimate meaning must be that men are going to get together (if they survive the use of the bomb) and run this world for the good of everybody. That may take a long time and the road is likely to be rough and bloody. But unless we do have the kind of internationalism that those early Socialists envisioned, absolute destruction of all that is good must be the only alternative.

IN A VERY cruel way, the Hydrogen bomb justifies the predictions of those smug people who used to tell Socialists that "what you are advocating will come some day, but it won't come through you nor in the manner that you advocate."

Socialists can find no satisfaction in bearing down upon that point. But it needs to be stated because it is true and because there may still be time to work things out as Socialists intended—through the instrumentality of people instead of by the conflicts of politicians and exploiters who use the people to suit their purposes.

Didn't Wait to Find Out
A ventriloquist attended a Negro funeral unknown to the mourners. Afterward, one of them told another what had happened at the cemetery.

"You won't believe it, Mose," the narrator said, still wild-eyed, "but when dey beings to lowah Joe in his grave, he said, 'Lemme down easy, boys.'"

"And did dey finish burying him?"

"Man, Ah don't know. Ah didn't stay."

Pre-Fab Homes Gain

Production of "prefabricated" houses increased in the latter part of 1949 to reach a total for the year of about 35,000 units.

It's a great system

By JOHN PAINE

Henry and Clare Luce are reportedly tossing coins over which of them shall run for the Senate from Connecticut this year.

Unionists won't have to toss any coins to decide which one to vote for.

Heads or tails—they're both out.

LITTLE LUTHER

"Pop," said Little Luther, "I'm taking up a collection. Hand over some dough."

"Why, certainly, son," said Mr. Dilworth, taking out his check-book. "How much do you think I ought to give?"

"Hey," said Little Luther, delightfully surprised. "You really do have a heart, after all. Wait till I tell the boys down at the Mothers Little Helpers & Errand Boys Union hall that you're kicking in to our collection for the mine strikers' kids."

"The what for who?" Mr. Dilworth shrieked.

"Our collection for the mine strik—"

"Stop!" cried Mr. Dilworth. "You're trying to trap me. Why, I just naturally assumed you were talking about poor old Ben."

"What's the matter, has it stopped or something?"

"No, no, not the clock. I'm talking about poor old Ben Fairless."

"You mean the president of U. S. Steel Corp.? Has he been fired without severance pay or something? Is he down to his last billion?"

"Worse than that," said Mr. Dilworth. "What a noble, noble soul. To think that for the last 20 years he's been skimping like this and never said a word about it."

"Never said a word? Why, every time U. S. Steel announces a price increase, it issues a 2,000-word statement explaining how patriotic it is."

"But this time it's different, Luther. This goes right to the heart of free enterprise. Old Ben has come right out and admitted that U. S. Steel hasn't had a fair return on its investment for the last 20 years."

"Pop," said Little Luther, "Let me give you some of the facts of life. U. S. Steel in the first nine months of last year had \$88 million in profits, clear and free of taxes. This was an all-time record. Before you get out your crying towel, let me add that this was a 51 per cent increase over the profits of 1948, which likewise set up an all-time record. The year before also saw a record in profits."

"It's obvious," Mr. Dilworth interrupted, "that you don't know the way our system works. It's true that profits may appear to be going up, but think of the costs! Just think how much U. S. Steel spends every time it has to take a full-page ad denouncing those lazy, shiftless steel workers and coal miners who want to take the bread out of poor old Ben's mouth."

"Any time the going gets too rough for poor old Ben," said Little Luther, "he can retire on his 50,000-a-year pension. In the meantime, how about kicking in some dough to help the miners get a fair return for their work?"

"Agitator!" snarled Mr. Dilworth.

Maybe AMA Journal Doesn't Tell It All

Not more than 10% of U. S. doctors know what President Truman proposes in his national health program and less than that know what's in the British program, Federal Security Administrator Oscar R. Ewing told the National Press Club in Washington.

Ewing returned from a six-weeks study of health and education in Europe. The national health programs of Great Britain and Sweden, he explained, "are part of a plan in both countries to nationalize everything that they can nationalize." The only object in the President's plan, he said, is to improve the national health.

He also predicted that the U. S. will be forced soon to follow Great Britain's example and provide aid to higher education before "some universities" become bankrupt.

Jobless Claims Record

The number of claims for unemployment insurance on the books in all states in the week ended January 14 reached a record total of 2,418,000.

(From Industrial Worker)

Trying to Kill Off REA

The yearly attempt to hamstring the rural electrification administration has turned up in the current session of Congress. Sen. Elmer Thomas, Oklahoma Democrat who has yet to do anything in the senate that would explain why the people of his state sent him there, has introduced a bill to make it necessary for congress to give approval to each loan made by REA.

The effect of this bill would be to cause interminable delays and thus hamper the administration of rural electrification to the point that it could not possibly carry on its work.

An identical bill has been introduced into the house by Rep. Boyd Tackett, Arkansas Democrat. Both Thomas and Tackett are known to be private utility partisans. Neither one will say who drafted the bills for them, tho it is known that they have both conferred with utility representatives recently.

There is absolutely no ground for imposing these restraints on the administration of the REA program other than that the utilities desire it. No complaints have been made against the administration of REA, except those that have been utility inspired.

Administratively, the REA program has been an outstanding success. The co-ops are far ahead of their repayments on government loans. The government is making a comfortable interest on the money over and above what it cost to administer the program.

It is interesting to note that REA has been singled out for this kind of an attack. There is no proposal that other agencies, such as the reconstruction finance corporation which makes loans to private business, come under this kind of restriction.

This is obviously another power trust attempt to kill off the REA program by indirection.—THE CAPITAL TIMES, Wm. Evjue, Editor.

Pity the Poor Rich!

Yes, indeed, the Truman "Welfare State" is making it tough for Big Business and has wiped out the rich. If you don't believe it, take a little trip to the General Motors "Mid-Century Motormama," at the swank Waldorf-Astoria in New York. This one advertising "splash"—lasting less than a week—cost \$1,000,000.

The editor of the "New Yorker" magazine visited that show and found himself lonesome among the "3,000 business leaders" invited to it by General Motors. Here are some of the sights the editor saw:

Eight girls handing out expensive flowers to everyone. An extremely costly stage show and orchestra. All kinds of fabulous cars designed to please the fancy of the wealthy and tap their bulging bankrolls. For example:

"A cream-colored Cadillac done up in gray satin-finish nylon, leopard skin and gold-plated fittings." "That skin alone is worth six thousand dollars."

"Dozens of liquor, coffee, milk, orange-juice and tomato-juice bars. Waiters bearing countless canapes."

All this and much more to please the prosperous crowd, which, the report mentions, included at least one "railroad president and his wife."

We're willing to bet every invited guest was growling about high taxes and denouncing the "Welfare State."—Labor.

Union Talks Back

It's been the fashion, in post-war years, for industry to try to shift the blame for some of its most unsavory practices. Unions have been blamed for price increases which labor didn't cause and didn't want.

Now the United Steelworkers of America has talked back—sharply. "We're tired of being a whipping boy for this (steel) industry," the union said, "especially when we are charged with responsibility for things which we have not done."

What the union did was to get a long-needed \$100-a-month pension and a social insurance plan for its hundreds of thousands of members.

What the steel industry did was to jack up prices by more than \$4 a ton—and to claim, falsely, that the union's welfare-pension program was solely the cause.

Now the union has demonstrated, with facts and figures, that the industry spokesmen are talking through their tall silk hats.

The union showed, for instance, that the steel industry's cost of raw materials is down something like \$400 million a year; that the pension-welfare plan, whatever its cost, could have easily been paid out of super-high profits, without a price increase; that the new prices will bring the industry about an extra \$264 million a year from John Q. Consumer.

That \$264 million is a lot more than the pensions and welfare plans will cost the industry.

There's food for thought by our Congressmen in those figures. And they give the lie to those

newspaper columnists who blame labor for each price increase. The blame clearly lies in corporate selfishness.—CIO News.

Who Owns Stocks?

Here it is again! Let's nail it once and for all—

"Great business interests of this country are not owned by a handful of people. There are 13 million individual stockholders in just 428 of the larger companies which have reported share ownerships."

"Business no longer is in the hands of a few wealthy people. Wage and salary earners mainly own business today." — A. L. Schultz, political columnist, Topeka (Kans.) State Journal.

Last fall the Federal Reserve Board announced results of a survey of stock ownership which it had just completed. FRD said, "It can be estimated that as of the early part of 1949 about 6 million individuals in 4.5 million spending units owned some corporate stock."

"The data also appear to indicate that well over half of the total amount of stock of open corporations that was owned by consumer spending units (families) was held by the relatively small number of stock-owning units whose holdings were valued at \$25,000 or more."

You might be interested in the facts, Mr. Schultz.—League Reporter.

Sorrows are our best educators; a man can see further through a tear than a telescope.

T. & P. 'Ad,' 'Booklets' Raise Important Questions

Should Railroad Squander Its Money on Propaganda? Are Americans Considered Morons?

If the railroads are as "hard-up" as they say whenever the workers ask for a wage increase, how can the Texas and Pacific afford to put an expensive full-page "ad" in the "Saturday Evening Post," and spend thousands more dollars printing and distributing "free" booklets—all devoted to the rankest kind of propaganda? And none of it having the remotest relation to railroadage!

Want "security"? the "ad" asks. "Okay, the government can give it to you . . . but it will cost you your freedom."

"Many of us are being misled into believing we can get security—the government kind—without cost—something for nothing. We are being duped into trading our freedom for economic slavery."

Just send a coupon to the "Public Relations Department" of the T. & P., the "ad" urges, and you will get a "FREE" booklet—entitled "Freedom Needs a Soap Box, Too."

All that raises several important questions:

What will the public think of a great railroad which squanders its funds telling lies—such as the one about "the government kind" of security being "something for nothing"? Everyone knows that social security pensions and jobless benefits don't cost the government a cent. They are paid for by employees and employers. Do the gentlemen who run the T. & P.'s public relations think the American people are a bunch of morons?

What is the "freedom" the T. & P. would restore by abolishing social security? Is it the old freedom to go "over the hill to the poorhouse." Or the freedom for jobless men and women to starve in another "Hoover depression"?

Finally, if the T. & P. has a little money to spare, why not spend it to get more business over the road?

—Labor, Washington, D. C.

How to Save \$20,000,000

To save \$20,000,000 all that is necessary is to destroy 50 million bushels of potatoes.

We take Secretary of Agriculture Brannan for our authority in making this ridiculous statement, although we suspect that the government's entry into the potato business is going to put the taxpayers deeper than that in the hole when the original cost of farm price supports is added to the bill.

What Brannan is talking about is merely the cost of destroying that many spuds — \$100,000,000 to have them carted away; \$80,000,000 to destroy them.

It's a wonderful economy we're living under, isn't it? \$600,000,000 profit for General Motors, \$165,000,000 for United States Steel, government handouts to the big farmers, employment on the increase, atomic war in the offing, workers striking for wage increases and the usual number of Americans living below the decency level.

Returning to potatoes, and egg, and other things which the government is so fond of — we wonder how the people who advocate and authorize such action can have the gall ever again to mention "free enterprise." Certainly, there's nothing "free" about the type of income controls and food destruction that the government has set up to adjust for the curse of super-abundance.

Silly as it is to buy for destruction, the whole thing is being made worse by the insincerity of the "free enterprisers." Why don't they act the way they talk — and stop insulting the intelligence of thinking Americans? "Free enterprise" means that the whole product of farm and industries shall be offered for sale at whatever price can be charged in a competitive market. Then, if prices fall too low, farmers could produce less in their next crop with the result that prices would go up and there would be less to waste.

And if that simply won't work any more, why don't our nation's leaders admit it and boost the Socialist program for a democratically-controlled use economy? — Reading Labor Advocate

Gov't to Grab 20% Of Our Earnings and Still Have Deficit

The President estimates Federal expenditures in the fiscal year, starting the coming July 1st, at \$42.4 billion, and personal income at \$212 billion.

Next year's Federal Budget is one fifth of next year's income, and instead of paying \$10 billion on the national interest bearing debt, the

President estimates the deficit will be about half that—\$5.1 billion, since he estimates receipts at only \$37.3 billion.

The actual CASH deficit may be only \$2.7 billion, since some expenditures may be recovered by the Government.

State and local governments will spend about \$20 billion—making total government expenditures around 62 billion dollars—or about 29 per cent of probable national income.

MID-WEST BOWLING TOURNAMENT DANCE

Sponsored by

INTEGRITY LODGE No. 631 S. N. P. J.
CHICAGO, ILL.

Saturday, February 25th, 1950

At the Northwest Hall - 2403 W. North Avenue

Music by

JOE KOVICH and his Orchestra

Admission 71, Tax 14c—Total 85c Entree 8 P. M.